

26. ΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΕΝΕΣΤΩΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ

Ι. ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

· Στη μέση φωνή το απαρέμφατο του ενεστώτα λήγει σε -εσθαι: λύ-εσθαι.

· Αντίστοιχα το απαρέμφατο μέσης φωνής του μέλλοντα λήγει σε -σεσθαι: λύ-σεσθαι.

Στα ουρανικόληκτα όμως ρήματα σε -ξεσθαι: πράγ-σεσθαι :

ξεσθαι.

Στα χειλικόληκτα ρήματα σε -ψεσθαι: γράφ-σεσθαι =

γρά-ψεσθαι.

Στα οδοντικόληκτα παραμένει σε -σεσθαι: πείθ-σεσθαι =

πεί-σεσθαι.

· Το απαρέμφατο μέλλοντα του εἰμί είναι ἔσεσθαι.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Στο κωμικογράφημα να βρείτε τα απαρέμφατα μέσης φωνής και να κατατάξετε στις παρακάτω στήλες:

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ: ποῖ = πού; - βούλει: β' ενικό του βούλομαι = θέλω - ὅπου - ἀδολεσχία = πολυλογία - σοφισταί ονομάζονταν ῥητοροδιδάσκαλοι του 5ου αιώνα π.Χ., όπως ο Γοργίας.

ΣΤΗΛΕΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΩΝ

Απαρέμφ. Ενεστώτα	Απαρέμφατα Μέλλοντα
1. 2.	1. 2. 3.

2. Να συμπληρώσετε τις στήλες, όπως στο παράδειγμα:

Ρήμα	Ενεστώτ.	απαρέμφ. ενεστ.	απαρέμφ. μέλλοντα
παύω διώκω τάττω ἀλείφω βλάπτω πείθω γυμνάζω	παύομαι	παύεσθαι	παύσεσθαι

II. Η ΜΕΤΟΧΗ

- Στη μέση φωνή η μετοχή ενεστώτα λήγει σε: - όμενος: λυ-όμενος, -ομένη: λυ-ομένη, - όμενον : λυ-όμενον.
- Αντίστοιχα η μετοχή μέλλοντα λήγει σε: - σόμενος: λυ-σόμενος, - σομένη : λυσομένη, - σόμενον : λυσόμενον.
Ή σε -ξόμενος, -ξομένη, -ξόμενον, στα ουρανικόληκτα:
πρα-ξόμενος, πρα-ξομένη, πρα-ξόμενον.1
Ή σε -ψόμενος, -ψομένη, -ψόμενον, στα χειλικόληκτα:
γρα-ψόμενος, γρα-ψομένη, γρ-ψόμενον.
- Η μετοχή μέλλοντα του ειμί είναι: έσόμενος, έσομένη, έσόμενον.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Οι μετοχές μέσης φωνής όλων των χρόνων κλίνονται όπως τα επίθετα της β' κλίσης, π.χ. όπως ό ξένος, ή ξένη, τὸ ξένον. Να κλίνετε τις παρακάτω μετοχές:

Πτώσεις	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ΟΝΟΜ. ΓΕΝ. ΔΟΤ. ΑΙΤ. ΚΛΗΤ.	λυόμενος	λυομένη	λυόμενον

Πληθυντικός αριθμός

Πτώσεις	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ΟΝΟΜ. ΓΕΝ. ΔΟΤ. ΑΙΤ. ΚΛΗΤ.	λυόμενοι	λυόμεναι	λυόμενα

ΑΣΚΗΣΕΙΣ: 1. Να συμπληρώσετε τις στήλες με τις μετοχές και τις γένη:

Ρήμα	Μετοχή του μέσου Ενεστώτα	Μετοχή του μέσου Μέλλοντα
παύομαι		
διώκομαι		
αλείφομαι		
βλάπτομαι		
πείθομαι		
γυμνάζομαι		

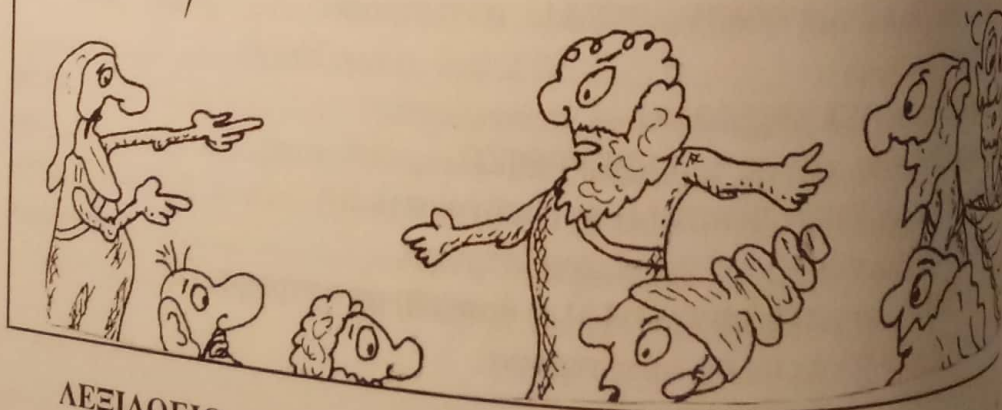
28. Η ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ

Για να βρείτε τις καταλήξεις του αορίστου μέσης φωνής στην ορί-
να υπογραμμίσετε στον παρακάτω διάλογο τους τύπους του ρή-
ισχυρίζομαι:

ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ

“Ότε ἐγὼ ἰσχυρισάμην
ταῦτα, σὺ τὰναντία
ἰσχυρίσω. Αὕτη δ’
ἰσχυρίσατο ταῦτά σοι.

Ἡμεῖς τὰληθῆ
ἰσχυρισάμεθα,
ᾧ δ’ ὑμεῖς
ἰσχυρίσασθε
ψευδῆ ἦν.
Μάρτυρες δὲ
παρῆσαν οἱ
ἰσχυρίσαντο
ταῦτά ἡμῖν.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ: τὰναντία: Αντί τὰ ἐναντία = τα αντίθετα - ταῦτα
αὐτά) = τα ίδια - σοι (δοτική ενικού της προσωπικής αντωνυμ.) = με
ἦν: Κανονικά θα περιμέναμε ἦσαν, στην αττική όμως διάλεκτο
ουδέτερο πληθυντ. αριθμού χρησιμοποιούσαν γ’ εν. πρόσωπο
(αττική σύνταξη), π.χ. τὰ παιδιά παίζει, αντί τὰ παιδιά παίζον
παρῆσαν: Παρατ. του πάρειμι= παρευρίσκομαι.

ΕΡΓΑΣΙΑ

Τώρα με βάση τα υπογραμμισμένα να κλίνετε τους αορίστους ισχυρι-σάμην (= ισχυρίστηκα, ισχυρί-σω = ισχυρίστηκες κτλ) και έλυ-σάμην, ξεχωρίζοντας τις καταλήξεις -σάμην, -σω κλπ από το θέμα. Τον αόριστο έλυσάμην να τον τονίσετε εσείς. Ύστερα, να γράψετε χωριστά τις καταλήξεις στην τελευταία στήλη. Τέλος, να αποδώσετε στη νέα ελληνική (προφορικά ή γραπτά) τον παραπάνω διάλογο.

Αόριστος μέσης φωνής στην οριστική		Καταλήξεις
ισχυρι-σάμην	έλυ - σάμην	- σάμην
ισχυρί -	έλυ -	-
ισχυρί -	έλυ -	-
ισχυρι -	έλυ -	-
ισχυρί -	έλυ -	-
ισχυρί -	έλυ -	-

3. Να σχηματίσετε τον ενεργητικό και μέσο αόριστο των παρακάτω ρημάτων, όπως το πρώτο παράδειγμα:

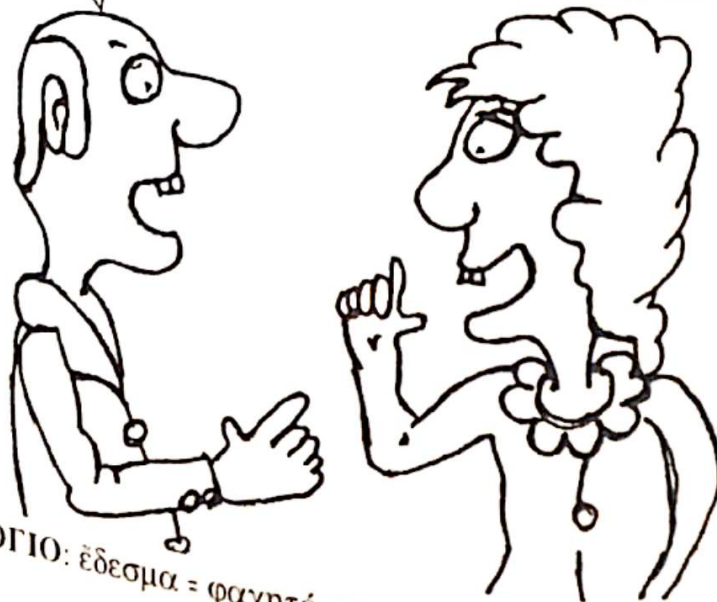
ΡΗΜΑ	Ενεργ. Αόριστος	Μέσος Αόριστος
παιδεύω δικάζω διδάσκω αλείφω	ἐπαίδευσα	ἐπαιδευσάμην

ΡΗΜΑ	Ενεργ. Αόριστος	Μέσος Αόριστος
ἄρχω τείνω (ὀρμιάω) ὀρμιῶ (οἰκέω) οἰκῶ (δουλόω) δουλῶ ἐκγυμνάζω διαφυλάττω ἐγγράφω		

4. Το γνωστό μας αρχαιόπληκτο ζευγάρι δοκίμασε τούτη τη φορά αόριστο, ενεργητικό και μέσο. Να το διορθώσετε:

ὦ Πελαγία, πάλιν οὐκ
ἐφυλάξασο. Ὀρμησες
γάρ ἐπὶ τῶν γλυκέων
ἐδεσμάτων!

Ὄντως ἐγὼ μετὰ τῶν φίλων
μου ἐπιδείξαμε λαιμαργίαν.
Ὑμεῖς δ' ἐστρέψεσθε εἰς
κακολογίαν!

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ: ἐδεσμα = φαγητό, τροφή

29. ΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ

Σχηματίζονται προσθέτοντας στο θέμα του ρήματος τις εξής καταλήξεις:

- Για το απαρέμφατο: -σασθαι: λύ-σασθαι.
- Για τη μετοχή: -σάμενος, -σαμένη, -σάμενον:
λυσάμενος, λυ-σαμένη, λυ-σάμενον.

Στα παρακάτω παραδείγματα βλέπετε και τις διαφορές που μπορεί να υπάρχουν, ανάλογα με τα ρήματα.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ

Ρήματα	Οριστική	Απαρέμφατο	Μετοχή
λύομαι θέμα λυ-	ἐ-λυ-σάμην	λύ-σασθαι	λυ-σάμενος, σαμένη, -σάμενον
πράττομαι θέμα πραγ-	ἐπραξάμην	πράξ-ασθαι	πραξάμενος, ξαμένη -ξάμενον
γράφομαι θέμα γραφ-	ἐ-γραψ-άμην	γράψ-ασθαι	γρα-ψάμενος, ψαμένη, -ψάμενον
πείθομαι θέμα πειθ-	ἐ-πεισ-άμην	πείσ-ασθαι	πεισ-άμενος, -σαμένη, -σάμενον
στέλλομαι θέμα στελ-	ἐ-στειλ-άμην	στείλ-ασθαι	στει-λάμενος λαμένη, -λάμενον
τείνομαι θέμα εν-	ἐ-τειν-άμην	τείν-ασθαι	τειν-άμενος, -ναμένη, -νάμενον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Τα παραπάνω παραδείγματα δείχνουν ότι η συλλαβική αύξηση υπάρχει μόνο στην οριστική του αορίστου (όπως είδαμε και στην ενεργητική φωνή). Στους ονοματικούς τύπους, αλλά και στις άλλες εγκλίσεις (όπως θα δούμε σε επόμενα μαθήματα) δεν διατηρείται.
- Το ίδιο ισχύει και για τη χρονική και την εσωτερική αύξηση.
Παραδείγματα:

148

Ρήματα	Οριστική	Απαρέμφατο	Μετοχή
ἀλείφωμαι	ἡλειψάμην	ἀλείψασθα	ἡλειψάμενος
ἐν-τείνωμαι	ἐν-ε-τεινάμην	ἐν-τείνασθαι	-ψαμένη, -ψάμενος ἐντεινάμενος -ναμένη, -νάμενος

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να σχηματίσετε τα απαρέμφατα μέσης φωνής των παρακάτω ρημάτων.

ΡΗΜΑΤΑ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ		
	Ενεστώτα	Μέλλοντα	Αορίστου
λείπομαι ἀγοράζομαι ὀνομάζομαι ἐξαλείφωμαι προφυλάττομαι συμπράττομαι καταπείθομαι			

3. Να σχηματίσετε τις μετοχές (και στα τρία γένη) μέσης φωνής των παρακάτω ρημάτων:

ΡΗΜΑΤΑ	ΜΕΤΟΧΕΣ		
	Ενεστώτα	Μέλλοντα	Αορίστου
λείπομαι:			
καλύπτομαι:			
αγοράζομαι:			
ονομάζομαι:			
γυμνάζομαι:			
έξαλείφομαι:			
προτάττομαι:			
καταπείθομαι:			
έγκαταλείπομαι:			
έξαναγκάζομαι:			

1. Στο κωμικογράφημα να συμπληρώσετε τις καταλήξεις:

ΠΕΠΑΙΔΕΥΜΕΝΟΙ

Εγώ μὲν ὑπὸ Σωκράτους
πεπαίδευ - - - , σὺ δὲ ὑπὸ
τίνος πεπαίδευ - - - ;

Ὑπὸ Πρωταγόρου, ὥς καὶ οἱ
ἐμοὶ φίλοι. Ὑπέρβολος δὲ
ὑπὸ Γοργίου πεπαίδευ - - - .

Ἡμεῖς μὲν πεπαιδευ - - -
εἰς ἀρετὴν. ὑμεῖς δὲ εἰς τί
πεπαίδευ - - - ;

Καὶ ἡμεῖς εἰς ἀρετὴν.
Ὑπέρβολος δὲ καὶ οἱ σὺν
αὐτῷ εἰς ῥητορικὴν τέχνην
πεπαίδευ - - - , ἵνα
δημαγωγοὶ γένωνται!

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ: οἱ σὺν αὐτῷ = ἡ παρέα του.

2. Να συμπληρώσετε στα κενά τον παρακείμενο μέσης φωνῆς των ρημάτων που σας δίνονται στην παρένθεση:

- Ὁ δεσμός ἤδη - - - - - (λύομαι)
- Ἐγώ - - - - - ποιεῖν ταῦτα (κωλύομαι = ἐμποδίζομαι).
- Σὺ - - - - - κηδεμών τούτου (ὀρίζομαι).
- Ὑμεῖς - - - - - εἰς Ἀσίαν (στρατεύομαι).
- Ἡμεῖς εὐργέται τῆς πόλεως - - - - - (ὀνομάζομαι).
- Τα σφάγια - - - - - (θύομαι).

31. Ο ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ ΤΩΝ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ (I)

Στον παρακείμενο και υπερσυντέλικο των συμφωνολήκτων ρημάτων έχουμε κι άλλες μεταβολές, ανάλογα με το χαρακτήρα τους (με το τελευταίο δηλαδή σύμφωνο του θέματος).

Ας δούμε τι συμβαίνει με τις τρεις κατηγορίες των αφωνολήκτων: Τα ουρανικόληκτα, τα χειλικόληκτα και τα οδοντικόληκτα (για τα υγρόληκτα και τα ενρινόληκτα θα δούμε σε επόμενο μάθημα).

Α. ΤΑ ΟΥΡΑΝΙΚΟΛΗΚΤΑ (κ, γ, χ + -μ = -γμ)

Ρήμα	Χαρακτήρας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
διώκ-ομαι	κ- (διώκ-της)	δεδίωκ-μαι = δεδίωγ-μαι	έδεδιώκ-μην = έδεδιώγ-μην
πράττ-ομαι	γ- (πρᾶγ-μα)	πέπραγ-μαι	έπεπράγ-μην
ταράττ-ομαι	χ- (ταραχ-ή)	τετάραχ-μαι = τετάραγ-μαι	έτεταράχ-μην = έτεταράγ-μην

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Σ' αυτή την κατηγορία ανήκουν κι άλλα ρήματα με δύο -ττ. Παραδείγματα:

- αλλάττ-ομαι (χαρακτ. γ- πρβλ ἀλλαγ-ή), παρακ. ἤλλα-γμαι, Υπερσυντ ἤλλά-γμην

- κηρύττ-ομαι (χαρακτ. κ- πρβλ κήρυκ+ς = κήρυξ), παρακ. κεκήρυ-γμαι, υπερσυντ. έκεκηρύ-γμην.

- τάττομαι (χαρακτ. γ- πρβλ. τάγ-μα), παρακ. τέτα-γμαι, υπερσυντ. έτετά-γμην κλπ.

ΠΡΟΣΟΧΗ και στις μεταβολές στα άλλα πρόσωπα!

Πρόσωπα	Μέσος παρακείμενος	Καταλήξεις (μαζί με το χαρακτήρα)
α' ενικό	πέπραγ-μαι = πέπραγμα	- γμαι
β' ενικό	πέπραγ-σαι = πέπραξαι	- ξαι
γ' ενικό	πέπραγ-ται = πέπρακται	- κται
α' πληθ.	πεπράγ-μεθα = πεπράγμεθα	- γμεθα
β' πληθ.	πέπραγ-σθε = πέπραχθε	- χθε
γ' πληθ.	πεπραγ-μένοι είσί(ν)	- γμένοι είσί(ν)

2. Να γράψετε στα κενά το σωστό τύπο του μέσου παρακειμένου και στην παρένθεση του μέσου υπερσυντελικού των ρημάτων που σας δίνονται σε παρένθεση:

- Τί ----- (- -----), ὦ φίλε; (ταράττομαι).
- Ὑμεῖς ----- (- -----) τοὺς πολεμίους (φυλάττομαι).
- Ἐγὼ ----- (- -----) ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν (διώκομαι).
- Ἡμεῖς σωτῆρες τῆς πόλεως ----- (- -----) (κηρύττομαι).
- Τοῦτο ὑπὸ σοῦ ----- (- -----). (πράττομαι).
- Αὐταὶ ----- (- -----) τῆς κατηγορίας (ἀπαλλάσσομαι).
- Ὑμεῖς φρουροὶ τῆς πόλεως ----- (- -----) (τάττομαι).

3. Στον παρακάτω διάλογο να συμπληρώσετε τα κενά του παρακειμένου ή υπερσυντελικού. Ὑστερα να αποδώσετε στη νέα ελληνική το διάλογο (προφορικά ή γραπτά), με τον πρώτο ομιλητή ως Α και τον δεύτερο ως Β.

ΠΕΡΙ ΑΔΙΚΙΑΣ

Τί οὖν σὺ τετάρα ---
(ταράττομαι); Ἐκολάσθης
γὰρ διὰ τὴν ἀδικίαν ἢ ὑπὸ
σοῦ ἐπέπρα ---!
(πράττομαι)

Ἐγὼ τετάρα ---, (ταράττομαι) ὅτι
ἀδίκως πάντες ἡμεῖς ἐδεδιώ ---
(διώκομαι). Ὑμεῖς δέ, εἰ καὶ δικαίως
ἐδεδίω ---, οὐκ ἐκολάσθητε. Ὁμοίως
δὲ καὶ πολλοὶ ἕτεροι, εἰ καὶ πολλὰ
παρανομίαι ὑπ' αὐτῶν
----- (υπερσ. του
πράττομαι).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ: ἐκολάσθης = τιμωρήθηκες (κολάζομαι = τιμωρούμαι, πρβλ. κόλαση, κολασμένος κλπ) - ὅτι = διότι, επειδή (αιτιολογικός εδώ ο σύνδεσμος) - ἢ = η οποία (αναφορική αντωνυμία: ὅς = ο οποίος, ἢ = η οποία, ὁ = το οποίο) - διώκομαι (με δικαστική έννοια) = καταγγέλλομαι - ἕτεροι = ἄλλοι.